

Juntunen Reetta-Maria & Salmela Iitu

KUVALLISIA MUSIIKKIMATKOJA PIANOLLE

Pedagogisen sävellyskokoelman laatimisesta

KUVALLISIA MUSIIKKIMATKOJA PIANOLLE

Pedagogisen sävellyskokoelman laatimisesta

Juntunen Reetta-Maria & Salmela Iitu
Opinnäytetyö
Syksy 2015
Musiiikin koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Musiikkipedagogi

Tekijät: Juntunen Reetta-Maria & Salmela Iitu

Opinnäytetyön nimi: Kuvallisia musiikkimatkoja pianolle. Pedagogisen sävellyskokoelman laatimisesta

Työn ohjaaja: Tötterström Jouko

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Syksy 2015

Sivumäärä: 31 + 5

Tämä tutkielma käsittelee pianonsoiton alkeisopetuksessa käytettävän oppimateriaalin laatimista. Tutkielman tavoitteena on avata sävellyskokoelman lähtökohdat, kehittämisen vaiheet ja lopputulokset.

Lähtökohta oppimateriaalin kehittämiseen syntyi omien kokemustemme pohjalta. Koimme alkeisopetuksen keskittyvän usein musiikin tekemisen fyysiseen puoleen, joten vastuu musiikin tulkinnallisen puolen löytymisestä jää tällöin lapselle. Työmme tavoitteena oli kehittää pianonsoiton alkeisopetuksessa käytettävä oheismateriaali, joka antaisi lapselle apuja musiikin ilmaisemiseen.

Tavoitteemme oli luoda kokonaisuus, jonka avulla oppilas kykenisi havaitsemaan musiikin tarinan kaltaisena virtana. Musiikin rinnalle halusimme valita lapsille ennestään tuttuja aiheita, ja näin päädyimme käyttämään musiikin ohessa mielikuvia herättäviä satuja. Aineisto oheismateriaaliin saatiin Oulun Myllyojan päiväkodin esikouluryhmän avustuksella. Lapsilta saatuja piirustuksia ja elementtejä käytettiin tarinoiden luomiseen. Tällöin tarinat todennäköisimmin loisivat samankaltaisia mielikuvia myös sävellyksien soittajissa.

Oppimateriaalin laatiminen lähti liikkeelle sävellystyöstä. Tämän jälkeen valmiit kappaleet esiteltiin lapsiryhmille, ja heiltä kerättiin kuvia ja aiheita musiikkiin liitettäviä tarinoita varten. Kun tarinat olivat valmiit, valittiin piirustuksista jokaista tarinaa varten sopivimmat taideteokset. Lopuksi vielä kaikkia kolmea elementtiä hiottiin yhdessä tavoitteena muodostaa niistä mahdollisimman selkeä yhtenäinen kokonaisuus.

Tällä hetkellä olemme testanneet materiaalia pienessä mittakaavassa ja tulokset vaikuttavat lupaavilta. Tarinat ja kuvat motivoivat oppilasta halutulla tavalla. Ne saavat lapsen mielikuvituksen liikkeelle ja auttavat lasta soittamaan vapautuneemmin ilmaisuvoimaista musiikkia sekä nauttimaan musisoinnista. Tarinan läsnäolo soittotunnilla saa tunnin kulkuun uudenlaisen rakenteen. Tavoitteenamme on saada materiaali julkaistua ja näin ollen saada se markkinoille.

Asiasanat: Musiikki, pianonsoiton alkeisopetus, musiikin tulkinta, satu, pedagoginen oppimateriaali, säveltäminen

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Music, Option of Music Pedagogue

Authors: Juntunen Reetta-Maria & Salmela Iitu

Title of thesis: Illustrated Musical Journeys for Piano. Composing a pedagogic teaching material.

Supervisor: Tötterström Jouko

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2015 Number of pages: 31 + 5

This thesis concerns the making process of a pedagogical learning material for elementary piano teaching. The aim of this thesis was to present the reasons for making the material, to open the process step by step from the beginning to the end results.

The main focus of the elementary piano education often seems to be in the physical part of the playing. In that case the musical part, the interpretation of the music, is left for the student him/herself. The meaning of the work was to form teaching material which provides assistance for a child to interpret the music.

The purpose was to develop material consisting of music combined with illustration and small stories. The intention of the pictures and stories is to waken the student to see music as a forward going event – it also has a beginning, ending and a story between them. The decision of using stories in the material was easy: every child knows how tales work, and, on that account, it would be the best guidance for them to start forming vibrant music.

The process began with composing of the music to the tales. After the pieces were completed they were introduced to the children of Myllyoja kindergarden in Oulu. The pictures and ideas for the stories had to come from the children. It was essential to get the subjects from the children so that the music and the stories would associate in the same way with other children in the lessons, too. Finally, the final touches were put to make a perfect combination of the story, music and pictures.

Until this moment the material has been tested on a small scale but the results appear to be promising. The stories and the illustrations inspire the pupil as hoped. They give the opportunity for the child to freely use his/her own imagination on music. The aim is to get the pedagogical material published and make it available for the consumers.

Keywords:

Music, elementary piano teaching, musical interpretation, story, pedagogic learning material, composing

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	OPPIMATERIAALIN SYNTY JA KEHITYS	8
2.1	Sävellyskokoelman raamit – idea kehitty	8
2.2	Sävellysten lähtökohdat ja itse sävellystyö	9
3	PÄIVÄKOTIKÄYNNIT	13
3.1	Valmisteleva projekti päiväkotiin	13
3.2	Päiväkotikäynnit materiaalin keräämistä varten	14
4	TARINAT SYNTYVÄT – MUSIIKKI, TARINAT JA KUVAT LIMITTÄIN	17
4.1	Tarinoiden kirjoitus	17
4.2	Kuvien valintaprosessi	18
4.3	Tarina sulautuu musiikkiin	19
5	POHDINTAA	24
5.1	Kokemuksia materiaalista käytännössä	24
5.2	Mietteitä prosessista	27
6	TULEVAISUUDENNÄKYMÄ	29
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	32

1 JOHDANTO

Musiikki on yksi hienoimpia asioita maailmassa. Kautta aikojen on tunnustettu musiikin positiivinen vaikutus ihmiseen. Jo antiikin Kreikassa on ihmisen sielua hoidettu musiikilla samalla tavoin kuin fyysistä kehoa urheilulla. Musiikilla koettiin olevan myös yhteiskuntaa kehittävä voima: sen avulla kasvatetaan ihmisistä eettisesti hyviä ja tasapainoisia kansalaisia. (Piha 1958, 7–10; Anttila 2004, 152.) Myös yksilötasolla musiikin merkitystä korostetaan sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia ylläpitävänä voimana. Jopa viiden viikon ikäinen sikiö kykenee kuulemaan ja reagoimaan musiikkiin (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piironen, Mäkinen 1993, 17, 52). Koska musiikkikasvatuksen merkitys on yhä nykyäänkin yhteiskunnalle suuri (Piha 1958, 121–122), halusimme antaa oman panoksemme musiikin varhaiskasvatuksen alalle uuden opiskelumateriaalin muodossa.

Koemme alkeisopetuksen usein keskittyvän musiikin tekemisen fyysiseen puoleen, jolloin vastuu musiikin tulkinnallisen puolen löytymisestä jätetään lapselle. Itse olemme kuitenkin eläviä esimerkkejä siitä, ettei vastuun siirtäminen aina toimikaan – heräsimme tietoisesti musiikin tähän puoleen vasta ammattiopintojemme aikana. Niinpä koimme tärkeäksi lähestyä opinnäytetyössämme pianonsoiton alkeisopetusta tältä kannalta – kuinka päästä soittamaan niin sanotusti nuottien taakse. Mielestämme olisi erityisen tärkeää tuoda nuorelle soittajalle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa esiin mahdollisuus omatulkintaiseen musiikin värittämiseen. Tämä opettaa oppilasta miettimään enemmän itse, kehittämään persoonallisia ratkaisuja ja ilmaisutapoja. Tästä syntyi idea uuden oppimateriaalin luomiseen. Halusimme alusta asti pitää vahvasti prosessissa läsnä oppilaan näkökulman – materiaalin tulisi olla lapselle mielekästä katseltavaa ja soitettavaa.

Halusimme kehittää oppimateriaalin, jossa päästään oppimaan musiikin ilmaisemista nimenomaan mielikuvien ja assosiaatioiden kautta. Meidän täytyi keksiä asia, joka olisi lapsille ennestään tuttu ja helposti omaksuttava ja jota voisimme hyödyntää musiikin ilmaisemisessa. Näin päädyimme käyttämään hyödyksi satujen maailmaa – neidän ovat tuttuja jokaiselle lapselle iästä ja taustoista riippumatta. Kuten Juhana Torkki (2014, 7) sanoo kirjassaan *Tarinan valta*: ”On ihminen olemukseltaan Homo narrans, kertova ihminen, ja tarina on hänen alkuperäisin tapansa viestiä.”

Eduard Hanslick käy kirjassaan *Musiikille ominaisesta kauneudesta* (1854, 11–12) läpi musiikin tekemisen erilaisia lähtökohtia. Mielestämme tärkein musiikin perusidea on tuottaa nautintoa sekä tekijälle että kuulijalle. Jos musiikkia halutaan soittaa nimenomaan näillä lähtökohdilla, ei voida

sivuuttaa kuuntelemisen merkitystä. Myönnämme olevamme tällä saralla niin sanotusti myöhään heränneitä. Koemme molemmat tiedostaneemme oman soiton kuuntelemisen tärkeyden ja sen mukana avautuvan ihmeellisen maailman vasta ammattiopintojemme aikana.

Kuten Joan Last toteaa kirjassaan *Nuori pianonsoittaja* (1982, 64), täytyisi kuulemisella, ja nimenomaan kuuntelemisella olla suuri merkitys ihan ensimmäisistä soittotunneista lähtien. Tällä tavoin soittajan kriittinen kuuntelu lähtee kehittymään jo varhaisista soittoajoista lähtien. Tässä yhteydessä kriittisellä kuuntelulla tarkoitamme nimenomaan soittajan kykyä kuunnella omaa soittoaan, analysoida sitä ja näin ollen kehittää itseään. Myös Josef Lhevinne painottaa teoksessaan *Basic principles in pianoforte playing* (1972) kuuntelun merkitystä ja korvan kehittämisen tärkeyttä. Omien varhaisopintojemme ”puutteellisuuden” innoittamana tahdommekin siis tuoda oppimateriaalimme muodossa nuorille soittajille mahdollisuuden avata musiikilliset ovensa jo alkeisopintojen aikana.

”Most students hear, but they do not listen. The finest students are those who have learned how to listen.” (Lhevinne 1972, 11.)

2 OPPIMATERIAALIN SYNTY JA KEHITYS

Idea opinnäytetyön aiheesta kypsyi hiljalleen, ja lopulta päädyttiin kehittämään pianonsoiton oheisoppimateriaalia soittotunneille. Materiaali haluttiin suunnata nimenomaan alkeiden opetukseen. Näin ollen sitä olisi tarkoitus kyetä käyttämään heti, kun oppilaalla on nuotinluvun alkeet hallussaan. Ideana oli säveltää kappaleita, joihin jokaiseen liitetään musiikkia mahdollisimman tarkoin kuvaava tarina. Tarinan tarkoituksena on auttaa soittajaa kuulemaan, ymmärtämään ja toteuttamaan musiikin sisältämät kaaret. Saduissa vuoroin lisätään, vuoroin puretaan jännitettä (Torkki 2014, 67), ja tämä on jokaiselle lapselle tuttua. Musiikissakin jännitteet kehittyvät ja purkautuvat samalla tavalla. Musiikin luonne kuitenkin on abstraktimpaa kuin satujen, minkä vuoksi lapsen voi olla haastavampaa havaita musiikin kaaret.

Oppimateriaalissa haluttiin hyödyntää lapsen maailmasta tuttuja ja mielekkäitä elementtejä (värit, kuvat, sadut) ja liittää ne oleellisesti musiikkiin. Näin kenties voidaan avittaa lasta ymmärtämään ja tuottamaan musiikkia niin, että lopputuloksena olisi ilmeikästä musisointia, jonka tekemisestä oppilas itse kykenisi nauttimaan. Tulisi muistaa, ettei musiikissa ole tärkeää vain päämäärä ja onnistunut lopputulos. Soittajan täytyy kyetä nauttimaan musiikin tekemisestä. Soittotunneilla käydään todennäköisesti siksi, että musiikki ja sen soittaminen tuottavat mielihyvää. Vaikkei tähtäimessä olisikaan ammattimuusikkous, on musiikin tekemisestä tarkoitus nauttia. Jo pelkästään omaksi iloksi musisointi eheyttää sielua. (Anttila 2004, 149 ja 176; Grunwald 1997, 228; Uusikylä ja Piirto 1999, 87).

2.1 Sävellyskokoelman raamit – idea kehittyi

Kappaleiden sävellystyö lähti käyntiin päätöksestä käyttää kerran kaikkia rinnakkaissävellajipareja neljään etumerkkiin saakka. Näin oppilas voi opettajan johdolla perehtyä eri sävellajien etumerkkintöihin ja esimerkiksi tutkia sitä, miten duurista päästään rinnakkaiseen molliin. Tonaalisten kappaleiden lisäksi materiaaliin haluttiin sisällyttää yksi atonaalinen kappale, joka koostuisi useasta pienestä musiikkiaiheesta, ja jota soittaessa oppilas voi haastaa mielikuvituksensa ja irtaantua painetun tekstin asettamista rajoitteista. Myöhemmin materiaalin loppuun päätettiin vielä lisätä yhdestä sävellyksestä neljälle kädelle sovitettu teos. Tällä tavalla sävellyskokoelmaan saatiin luotua raamit yhteensä kahdellekymmenelle kappaleelle.

Tarkoituksena oli lähteä säveltämään kappaleita duuri-molli-pareittain asetettujen joko teknillisten tai musiikillisten haasteiden pohjalta. Kappaleiden sävellystyö jaettiin siten, että työparista toinen sävelsi duuri-molli-parin duurin ja toinen mollin, seuraavassa sävellajissa jako oli käännteinen. Tällä tavalla vuoroteltiin ja jaettiin jokaisen sävellajiparin sävellystyö. Vaikka sävellajiparin molemmat kappaleet ovatkin lähtökohdiltaan samankaltaisia, tällä tavalla saatiin aikaiseksi mahdollisimmat erityyliset sävellykset sekä duuriin että molliin. Itse sävellystyö tapahtui suurimmaksi osaksi yksin työskennellessä, ja vasta kappaleen valmistuttua sitä ryhdyttiin käymään yhdessä läpi. Tällä tavoin jokaiseen kappaleeseen saatiin hyödynnettyä molempien musiikillista näkemystä tuhoamatta kuitenkaan kappaleen alkuperäistä luonnetta.

Kappaleiden valmistuttua niihin kirjoitettiin mahdollisimman kuvaavia ja mielekkäitä esityksimerkintöjä. Termeiksi valittiin tarkoituksella alkeisopetuksessa harvemmin käytettyjä sanoja, jotta oppilas ja opettaja voivat yhdessä tunnilla selvittää niiden merkitykset ja luonteet. Tällä tavalla oppilas oppii omatoimiseksi ja kykenee tulevaisuudessa etsimään itse vastauksia kysymyksiinsä. Ideaali lopputuloshan on, että oppilas lopulta kasvaisi irti opettajasta. Kirjassaan *Kato ope, ihana ääni!* (2014, 23) Marjukka Puutio kertoo kokonaisvaltaisesta oppimisesta seuraavasti: ”Simultaneous Learning perustuu ajatukselle oppilaan kasvattamisesta itsenäiseksi muusikoksi aktivoimalla tämän omaa musikaalisuutta ja musiikillista ymmärtämystä mahdollisimman laaja-alaisesti.”

2.2 Sävellysten lähtökohdat ja itse sävellystyö

Jokaisen duuri-molli-parin sävellystyö on siis lähtenyt jonkin teknillisen tai musiikillisen haasteen käsittelystä. Työduo valitsi yhdeksän pianonsoiton perusopetuksessa oleellisesti käytettävää asiaa/asiakokonaisuutta käyttäen apunaan hyväksi havaittuja pianokouluja ja soiton alkeiden opetuksessa käytettäviä oppimateriaaleja. Nämä elementit jaettiin jokaiselle sävellajiparille, minkä pohjalta sävellystyö saattoi alkaa. Näin kirjan käyttäjä pääsee käsittelemään samaa haastetta sekä duurissa että mollissa ja oppii toteuttamaan teknilliset asiat toimivasti musiikin luonteesta riippumatta.

Kirjan toiseksi viimeisen kappaleen tarkoituksena on antaa soittajalle vapaus leikkiä ja tutustua soittimeen uudella tavalla. Sen avulla oppilas voisi vielä helpommin päästä irti mahdollisista fyysisistä tai henkisistä rajoitteistaan ja päästä vapaasti nauttimaan musisoinnista. Kappaleessa ei ole määrättyä sävellajia, vaan se jätettiin tarkoituksella atonaaliseksi. Tällä tavoin sävellyskokoelma

tarjoaa harjoitusta myös tavanomaisesta harmonisesta rakenteesta poikkeavan tekstin soittamiseen ja tulkitsemiseen. Kappale merkittiin kokoelmaan kirjaimella X.

Tässä esitellään sävellajipareittain materiaalin lähtökohdat. Kappaleet luonnollisesti voivat sisältää loputtomasti harjoiteltavia elementtejä, ja niinpä tässä osiossa pureudutaankin pääasiassa niihin seikkoihin, jotka haluttiin nostaa esiin jo ennen sävellystyön alkamista.

C-duuri, a-molli

Näiden kahden kappaleen ideana on harjoitella muun muassa polyfonisen satsin soittamista yhdellä kädellä, tasaisen kahdeksasosakuvion tuottamista, käsien välisen balanssin löytämistä, pedaalien käyttöä, sekä pitkän, tasaisen crescendon ja diminuendon luomista. Kappaleet ovat karkeasti toistensa peilikuvia. Elementit joita käytetään C-duurissa, toistetaan a-mollissa käänteisesti.

G-duuri, e-molli

Kappaleiden alkuasetelmana oli päästä harjoittelemaan peukalon ja muiden sormien yli- ja alivientä sekä hyvän legatolinjan säilyttämistä sormien yli-/aliviennistä huolimatta.

D-duuri, h-molli

Lähtökohdaksi sävellajipariin asetettiin tahtilaji 3/4 ja melodian intensiivisen kuljetuksen harjoittaminen. Melodia sijoitettiin duurissa oikealle kädelle, mollissa vasemmalle kädelle. Duurissa siis oikea käsi saa harjoitella melodian kuljetuksen saloja vasemman käden toimiessa pehmeänä ja säestävänä tukena, mollissa kädet saavat päinvastaista harjoitusta.

A-duuri, fis-molli

Tähän duuri-molli-pariin haluttiin käyttää tasajakoista tahtilajia 2/4 edellisen sävellajiparin kolmijakoisuuden vastapainoksi. Kappaleiden pääelementiksi asetettiin aksenttien harjoittaminen.

E-duuri, cis-molli

Sävellajipariin asetettiin lähtökohdaksi synkoopin käyttö. Duurissa synkoopit kulkevat oikeassa, mollissa sekä oikeassa että vasemmassa kädessä.

F-duuri, d-molli

Näissä kappaleissa haluttiin käyttää asteittaista kulkua. Vaikka pääasiassa on kappaleita sävelletäessä pyritty tietoisesti välttämään sorminumeroiden asettamista valmiiksi, on näissä kappaleissa merkittävät sorminumerot tarkoitus noudattaa.

B-duuri, g-molli

Molemmissa kappaleissa on tarkoitus harjoitella pitkän basson ankkuroimista vasemmassa kädessä muun säestyksen ohella. Lisäksi säveltämisen lähtökohdiksi asetettiin soinnin ja harmonioiden kuunteleminen ja hyvän legatolinjan säilyttäminen.

Es-duuri, c-molli

Näiden kappaleiden yhteinen tavoite on harjoituttaa tahtilajia 6/8 sekä tarkkaa taukojen ja nuottien luomaa rytmikkaa. Kappaleisiin haluttiin lisäksi sisällyttää etuheleet ja terävät staccatot.

As-duuri, f-molli

Kappaleissa harjoitellaan luontevasti käteen asettuvien sointujen ripeää toistamista. Duurissa soinnut tulevat vasempaan, mollissa oikeaan käteen. Näin sointurepetitiota päästään harjoittelemaan molemmilla käsillä.

X

Kappaleen tarkoituksena on saada lapsi vapautumaan klaviatuurin äärellä ja antaa mahdollisuus soittaa koko koskettimiston laajuudelta. Sävellys koostuu yhdeksästä erillisestä pienestä musiikillisesta aiheesta. Ideana on, että aiheet voi soittaa missä järjestyksessä tahansa, ja niitä voi soittaa useita kertoja tai jättää kokonaan soittamatta. Tempoja ja nyansseja saa vaihdella mielensä mukaan (painettujakin saa noudattaa, mutta se ei ole välttämätöntä). Tällä tavalla yksikään esityskerta ei ole identtinen aikaisempien kanssa. Tämän kappaleen myötä on helppo lähteä rohkaisemaan lasta improvisoimaan myös omaa musiikkia. Esimerkiksi kappaleen yksittäistä motiivia voi käyttää improvisoinnin lähtökohtana.

D. Winnicott sanoo kirjassaan *Playing and reality* (1971, 53): "Now I shall discuss an important feature of playing. This is that in playing and perhaps only in playing, the child or adult is free to be creative." Tällä hän viittaa ihmisen kykyyn todella vapautua ja olla luova leikkiessään. Sävellyksellä on siis lupa leikkiä ja löytää mahdollisesti uusia ulottuvuuksia soittoonsa. Motiiveista yksi onkin jätetty kokonaan tyhjäksi, jotta oppilas voi itse keksiä siihen oman aiheensa ja näin päästä osaksi

teosta. Kaiken tämän tarkoituksena on saada lapsi vapautumaan, tuntemaan koko klaviatuuri omakseen ja näin ollen kehittää soittajan musiikillista ilmaisukykyä.

Sävellyskokoelman tarkoituksena on kehittää oppilaan vapaata tunneilmaisua ja auttaa soittajaa kasvamaan itsevarmaksi muusikoksi. Koska improvisoinnilla on suuri vaikutus näiden positiiviseen kehittymiseen, haluttiin oppimateriaaliin sisällyttää mahdollisuus improvisoinnin harjoittamiseen kappaleen X muodossa. Soittimena piano on erinomainen lähtökohta improvisoinnille – soittajan ei tarvitse olla pitkälle edennyt opinnoissaan kyetäkseen luomaan mitä mielikuvituksellisimpia sointeja ja rytmikuvioita (Hongisto-Åberg 1993, 258). Kuten Niemeläinen toteaa kirjassaan *Vapaus soittaa!* (2008, 22), voi oppilas oppia improvisoinnin avulla käsittelemään ja vapauttamaan tunteitaan, kehittämään soittotaitoaan ja itseilmaisuaan sekä syventämään musiikkisuhdettaan. Improvisoidessa oppilas pääsee irrottautumaan suorittamiseen liittyvistä paineista ja virheiden tekemiseen liittyvästä negatiivisuudesta. Kirjassa *uuntele ope, ihana ääni!* (Puutio 2014, 13) todetaankin hienosti virheidenkin voivan olla lahja, kun kyse on improvisoinnista. Tällöin oma mielikuvitus saa virrata, korvat avautuvat ja aivot prosessoivat jatkuvasti niille annettuja ärsykyksiä. Koska improvisoinnissa musisointi tapahtuu pääasiassa ilman nuotteja, voi lapsi myöhemmin huomata nuoteista soitettaessa niiden olevan vain väline musiikin ilmaisemiseen, ja että todellinen työskentely alkaa vasta nuottien hallitsemisen jälkeen (Niemeläinen 2008, 22).

3 PÄIVÄKOTIKÄYNNIT

Kokoelmaan tarvittiin osuvat tarinat ja värikkäät kuvitukset jokaiselle kappaleelle. Jotta tarinat oikeasti mukailisivat musiikkia lapsen maailmasta katsottuna, tarvittiin lapsia kuuntelemaan sävellykset ja kertomaan, minkälaisia mielikuvia ne heissä herättävät. Kohteeksi valikoitui Myllyojan päiväkoti, jonka kanssa sovittiin yhteistyöstä. Päiväkodin yhteyshenkilön kanssa sovittiin yhteensä kolmesta pienestä aktivoivasta musiikkihetkestä. Näiden aikana lapsille soitettiin musiikkia, ja he piirsivät sitä kuviksi. Jokaisen kappaleen jälkeen kuvat kerättiin, ja jokainen lapsi sai vielä itse kertoa sanoin omasta piirustuksestaan. Ryhmäksi valittiin päiväkodin vanhimmat eli esikouluikäiset lapset. Näin tilanteessa minimoitiin nuoren iän puolesta tulevat kuuntelun ja keskittymisen haasteet, sillä projektin tärkein lähtökohta oli musiikin kuunteleminen ja kuullun pohtiminen.

3.1 Valmisteleva projekti päiväkotiin

Vierailuista päiväkotiin haluttiin saavuttaa maksimaalinen hyöty opinnäytetyötä varten, jonka vuoksi päätettiin tehdä ensin valmistava käynti Myllyojan päiväkotiin. Tämä vierailu valmistaisi ryhmän seuraavien käyntien opinnäytetyökappaleiden kuuntelemiseen. Tilanne ja konsepti käytiin läpi, ja alusta asti lapset koetettiin saamaan rentoutumaan erikoisesta tilanteesta huolimatta. Koko projektin idea oli aktivoida lapsi kuuntelemaan musiikkia ja piirtämään sitä kuviksi ja väreiksi. Musiikin kuuntelu voi herättää lapsessa mitä erilaisimpia tunteita. Joku saattaa herkistyä kuulemaan musiikista edesmenneen koiransa, kun joku muu taas kuulee musiikin ihanana auringonpaisteena saateisena aamuna. Kaiken kaikkiaan ”lapsi kokee kuunteluelämykset monipuolisina, esteettisesti herkistävänä kokonaisuuksina” (Hongisto-Åberg, ym. 1993, 79).

Musiikkina haluttiin käyttää lapsille ennestään tuttua materiaalia, joten harjoituskäyntiin valittiin aiheeksi Disney-elokuvien klassikkokappaleita. Mukaan valittiin noin kymmenen sopivinta pianosovitusta. Kappaleet esiteltiin siten, että työpari vuorotteli pianistin ja ohjaajan roolissa. Projekti sai alusta alkaen erittäin positiivista palautetta sekä lapsilta että päiväkodin henkilökunnalta. Lapset tunnistivat jokaisen kappaleen elokuvan, ja he piirsivät innokkaasti elokuvista tuttuja hahmoja ja tapahtumia. Konseptin ollessa lapsille nyt tuttu oli hyvä ryhtyä suunnittelemaan opinnäytetyökappaleiden esittelykäyntejä.

3.2 Päiväkotikäynnit materiaalin keräämistä varten

Opinnäytetyöhön liittyvät vierailut toteutettiin syksyllä 2014 alussa ja lopussa. Ensimmäinen käynti sisälsi noin puolet sävelletyistä kappaleista, toinen vierailu loput. Tällä tavalla lapsia ei kuormitettu liikaa yhdellä kerralla. Lapsiryhmä myös jaettiin puoleksi, jotta ryhmän koko olisi kompaktimpi. Tällöin ryhmässä oli noin kahdeksan lasta. Molemmille ryhmille oli varattu aikaa noin 30 minuuttia, jonka aikana materiaalia ehdittiin saada keskimäärin seitsemään sävellykseen. Materiaalia haluttiin kerätä mahdollisimman paljon jo ensimmäisellä vierailulla, ja tämän vuoksi päätettiin jakaa kirjan kappaleet puoliksi. Toinen puolikas esitettiin toiselle ryhmälle, toinen toiselle. Myöhemmällä käynnillä ensimmäiselle ryhmälle esitetyt kappaleet soitettaisiin toiselle ryhmälle, ja toiselle ryhmälle soitettut kappaleet esiteltäisiin ensimmäiselle ryhmälle. Lapset piirsivät ja kertoivat osasta kappaleista niin reippaasti, että aikaa jäi esitellä ennakkoon muutama kappale seuraavalle kerralle tarkoitetuista kappaleistakin.

Kumpikin käynti oli ohjattu samalla kaavalla. Kun päiväkotiin saavuttiin, lapset ohjattiin rauhaan huoneeseen istumaan. Työryhmän jäsenet esittelivät itsensä, vaikka suurin osa lapsista muistivatkin heidät kesäisen Disney-projektin tiimoilta. Ryhmässä oli muutama uusi lapsi, joten konsepti käytiin kuitenkin vielä uudestaan läpi. Disney-projektissa aiemmin mukana olleet lapset saivat osallistua konseptin esittelyyn kertoen muulle ryhmälle asioita, mitä muistivat viime vierailun sisällöstä. Kun idea oli koko ryhmälle selvä, siirryttiin lasten kanssa pieneen saliin, jonka työduo oli käynyt valmistelemassa etukäteen. Siellä lapsia odottivat lattialla A4-piirustuspaperit. Lattialle papereiden välieihin oli levitetty valmiiksi kaikenvärisiä värikyniä.

Työparin jäsenet vuorottelivat soittajan ja ohjaajan roolissa, mikä olikin lapsille jo tuttua. Ohjaajan roolissa oleva jäsen jakoi jokaisen kappaleen alussa lapsen eteen uuden puhtaan paperin jättäen soittajalle aikaa valmistella muistiinpanovälineet ja esitettävän kappaleen. Kappaleen päätyttyä ohjaaja haastatteli lapsia heidän piirroksistaan. Jotta ohjaaja kykeni todella antautumaan tilanteeseen, soittajana toimiva työryhmän jäsen kirjoitti ylös kuulemansa keskustelut. Lapsilta tulikin paljon ajatuksia ja assosiaatioita, joita he eivät olleet ehtineet piirtää paperille. Sen vuoksi ohjaajan jutellessa lasten kanssa oli soittajan hyvä olla koko ajan kuulolla kirjatakseen ylös pienimmätkin materiaalinmuruset. Materiaalin kerääminen muutenkin kuin piirroksien muodossa oli hyvä tapa lähestyä aihetta. Lasten piirtämiä kuvia tuli hyvin paljon, joten tarinoiden kirjoitusprosessia helpotti suuresti se, että mukaan oli kerätty lauseita ja mietteitä suoraan lapsien sanomana.

Kun kappale oli soitettu ja lapset olivat ehtineet kertoa kaiken mieleen juolahtaneen, vaihtoivat työryhmän jäsenet paikkoja. Ohjaaja keräsi vanhat paperit pois asettaen ne valmiiksi sävellajeittain nimettyihin kansioihin. Kun kaikki vierailut toteutettiin samalla kaavalla, oli lasten helpompi keskittyä pelkästään musiikista nauttimiseen, eikä uuteen tilanteeseen valmistautumista tarvinnut jännittää. Lapset olivatkin erittäin innokkaasti mukana musiikkihetkessä, ja aina aika-ajoin jouduttiin palauttamaan lasten mieleen musiikin lähtevän liikkeelle hiljaisuudesta.

Musiikki itsessään on abstrakti asia, ja koska pienen lapsen on vielä vaikea ymmärtää abstraktiutta, oli osalle ryhmäläisistä musiikin mieltäminen joksikin konkreettiseksi tapahtumaksi tai asiaksi haastavampaa kuin toisille. Kenties tästä johtuen ei osa lapsista alkuun uskaltanut ottamaan kynää käteensä saatika ryhtyä piirtämään vapaasti. Niinpä ohjaajana toimiva työparin jäsen asettui lasten vierelle piirtämään, jotta kaikki ryhmäläiset kokisivat piirtämisen mukavaksi ja turvalliseksi asiaksi. Tällöin useat lapset alkoivat innokkaasti kopioida paperilleen ohjaajan piirtämää vesisadetta. Suoran kopioimisen sinänsä ollessa huono asia, huomattiin tällä olevan kuitenkin myös positiivinen vaikutus, sillä seuraavan kappaleen aikana lapset aloittivat piirtämisen itsenäisesti ja vapautuneesti. Voitiin siis todeta, että pieni alkusysäys oli paikallaan materiaalin saantiin kannalta.

Musiikin lisäksi lasten mielikuviin vaikutti myös paljon ympäristö, jossa musiikkihetki toteutettiin. Kun kohtaa toisen vuorovaikutuksellisessa tilanteessa, on selvää sen vaikuttavan osapuolten verbaaliseen ja nonverbaaliseen viestintään. Last toteaakin kirjassaan *Nuori pianonsoittaja* lapsen helposti häiriintyvän ympäristön tapahtumista (1982, 20). Käynneillä päästiin näkemään konkreettisesti tämä puoli lapsista. Tilanteessa lapset joko tarkoituksella tai alitajuntaisesti imivät itseensä työryhmän vitsit, ohjeet ja olemuksen. Toisella työparin jäsenellä oli esimerkiksi yllään pitkät, raidalliset villasukat, jotka päättyivät lopulta useiden piirustuksien aiheeksi.

Kuvien laatuun ja sisältöön vaikutti myös se tosiasia, että tilanteessa lapset olivat ryhmässä, joten pelkästään työparin tekemiset eivät vaikuttaneet lapsien toimintaan. Usein vierustoverin piirustus miellytti katsojaa niin paljon, että hän päätti toisintaa ystävän piirroksen tismalleen samanlaisena. Tällöin voi melko varmasti olettaa, ettei kuva ja sen takana oleva tarina kuvannut välttämättä piirtäjän henkilökohtaista näkemystä kuullusta musiikista. Lapset myös halusivat jakaa itselleen tärkeitä asioita piirustuksissa, vaikka ne eivät varsinaisesti heidän mielestään musiikkia kuvastaneetkaan. Tämän vuoksi saatiinkin myös paljon kuvamateriaalia muun muassa lasten harrastuksista, lemmikeistä ja perheenjäsenistä.

Ottaen huomioon lapsien iän, oli heidän toimintansa uudessa ja erilaisessa ryhmätilanteessa erityisen hienoa. Tämän ikäisen lapsen kehitysvaiheisiin voi kuulua muun muassa itsenäisyyden hakemista vanhemmista, syyllisyyden tunnetta ja oman riittämättömyyden tunnetta (<http://www.mll.fi/> > viitattu 21.10.2015). Tämänkaltaisia piirteitä lapsissa ei kuitenkaan esiintynyt. Välillä tietysti kuvista kykenee havaitsemaan lapsen iän ja sen tuoman viattomuuden ja ymmärtämättömyyden. Paperiin saattoi esimerkiksi piirtää isä kuolleen, tyttö joutuneena karhun hampaisiin, tai isä huutamassa perheelleen katsoessaan televisiota. Kaiken kaikkiaan musiikkihetki oli kuitenkin luonteva, ja oli mukava huomata lasten hiljalleen rentoutuvan tilanteeseen. Lapsia haluttiinkin rohkaista olemaan musiikin kuuntelulle avoimia. Kuten *Musiikki varhaiskasvatuksessa* -kirjassakin mainitaan, voi musiikissa kuulla esimerkiksi tarinan, sadun tai minkä tahansa tapahtuman (Hongisto-Åberg, yms. 1993, 79). Tämä ajatus haluttiin avata myös lapsiryhmille. Työpari auttoi lapsia pääsemään vauhtiin yleisellä tasolla välttämällä kuitenkin parhaansa mukaan antamasta lapsille suoria esimerkkejä, jotka olisivat vaikuttaneet heidän vapaaseen ilmaisuunsa. Loppujen lopuksi saatiin lapsilta materiaalia valtavat määrät.

Toinen käynti opinnäytetyön tiimoilta toimi lähes identtisesti ensimmäisen kerran kanssa. Pari lasta sattui olemaan tuolloin pois. Onneksi läsnäolijoista saatiin silti koottua hyvän kokoiset ryhmät, ja tällöinkin materiaalia kertyi kiitettävästi. Molemmilla käynneillä jokunen paperi saattoi jäädä myös kokonaan valkoiseksi soiton aikana. Kaiken kaikkiaan lopputulos oli toivottu niin työparille kuin päiväkodillekin. Työryhmä sai erinomaista materiaalia opinnäytetyöhönsä, unohtamatta arvokasta kokemusta lasten kanssa työskentelystä. Päiväkodin henkilökunta ja lapset taas saivat arkirutiineistaan poikkeavan, ulkopuolisen tahon järjestämän musiikillisen kokemuksen.

4 TARINAT SYNTYVÄT – MUSIIKKI, TARINAT JA KUVAT LIMITTÄIN

Päiväkotikäyntien jälkeen oli aika siirtyä työskentelyn seuraavaan vaiheeseen - musiikin linkittämistä kuviin ja tarinoihin. Kuvat ja lasten kertomat selvityksen kirjattiin tarkasti sävellajeittain ylös. Näistä työryhmä kokosi aiheet, joista ryhdyttiin kirjoittamaan mahdollisimman monella tavalla musiikkia mukaileva tarina. Näihin tarinoihin piilotettiin paljon musiikin piirteitä symboloivia sanoja ja tapahtumia. Päämääränä oli luoda jatkumo, jossa musiikki assosioi kuulijaa tarinaan, ja tarina assosioi lukijaa musiikkiin.

4.1 Tarinoiden kirjoitus

Tarinoiden kirjoitusprosessi aloitettiin tarkalla suunnittelulla. Haluttiin luoda tarinat, jotka tulevat varmasti pelkästään lasten piirtämistä kuvista, eivätkä omista kappaleista sävellysvaiheessa syntyneet mielikuvat vaikuttaisi liikaa tarinan syntyyn. Näin ollen kumpikaan työparin jäsenistä ei kirjoittanut tarinaa omaan sävellykseensä, vaan tarinat tehtiin toisen sävellyksiin. Tarinoiden aiheet valittiin lasten tuottaman materiaalin perusteella, joiden inspiraation lähteenä oli aina kyseinen kappale. Yhtä kappaletta kohden tuli lapsilta monenlaisia näkökulmia. Joku näki kappaleessa pöllön, joku samaisessa kappaleessa kuuli balleriinan tanssahtelun. Hienoa, että lapsilla syntyi paljon erilaisia ideoita ja mielikuvia. Tämä aiheutti kuitenkin toisaalta ongelman materiaalin runsauden vuoksi. Tilanne ratkaistiin valitsemalla yhteen tarinaan mahdollisimman paljon erilaisia lasten antamia aiheita.

Aiheiden valintaprosessi aloitettiin niistä aiheista, joita tuli esille useimmin. Erääseen sävellykseen lapset piirsivät useita sateenkaaria sekä prinsessoja, joten näistä saatiin runko sadulle – prinsessa istumassa linnassaan ja tuijottelemassa sateenkaarta kaikessa väriloistossaan. Vaikka lapset käyttivätkin samoja taiteellisia näkemyksiään useassa kappaleessa, pidettiin linjana tarinan kirjoituksessa sitä, että yhtä pääaihetta käytetään vain kerran. Tarinoiden kirjoitus siis tosiaan sai alkunsa pelkästään lasten luomista piirroksista ja heidän kertomista mielikuvistaan. Näiden asioiden toimiessa runkona, oli kappaleen ympärille helppo rakentaa satu, joka koostuu musiikillisista aiheista. Erääseen kappaleeseen lapsi piirsi perunarekan. Tämä toimisi siis tarinan aiheena, jonka jälkeen sen ympärille on helpompi luoda selkeä musiikillisista aiheista koostuva satu. Kappaleessa

soittajan tulee soittaa nopeita staccatosointuja, joten mikä sopisikaan paremmin tätä kuvastamaan, kuin rekasta pudonneet perunat pomppimassa pitkin mäkistä tietä.

Lasten antamat aiheet sisällytettiin tarinoihin mahdollisimman erilaisiksi ja mielenkiintoisiksi. Idea on, että mahdollisimman monessa soittajassa heräisi samankaltaisia tuntemuksia tarinaa lukiessa ja sävellystä kuunnellessa. Koska aiheet ovat tulleet suoraan lapsilta, on olettamuksena monen muunkin soittajan kuulevan ja näkevän kappaleissa juuri samankaltaisia asioita.

4.2 Kuvien valintaprosessi

Tarinoiden valmistuttua oli aika valikoida tarinalle ja musiikille parhaiten sopivat kuvat. Vaikka kuvamateriaalin määrä kappaletta kohden vaihteli, kokonaismäärä oli kuitenkin valtava, eikä missään vaiheessa kärsitty materiaalipulasta. Välttääkseen kuvien sekaantuminen, kirjoitti työpari jokaisen kuvan taakse sille kuuluvan kappaleen sävellajin. Kuvien valinnan ensimmäisessä vaiheessa tarinaan ja kappaleeseen valittiin vain kyseiselle sävellajille piirrettyjä kuvia. Piirustuksista poimittiin alkuun selkeimmät, joiden aiheet kuvasivat lasten antamia tarina-aiheita parhaiten. Työskentelyvaiheeseen kuuluivat oleellisesti kappaleiden ja tarinoiden jatkuva kuuntelu ja kuvien tarkastelu.

Kun jokaiselle sävellajille oli valittu omista kuvistaan ensisijaisesti käytettävät piirustukset, siirryttiin valintaprosessin toiseen vaiheeseen, jossa loppuja kuvia voitiin käyttää vapaasti mihin kappaleeseen tahansa. Loput kuvat levitettiin tutkittavaksi yhtä aikaa, jolloin aloitettiin parien etsintä: jokaiselle musiikin ja tarinan kokonaisuudelle koetettiin löytää mahdollisimman sopiva ja osuva kuvakokonaisuus. Tällä tavoin pysyttiin uskollisina kappaleelle piirretyille kuville, mutta päästiin kuitenkin hyödyntämään mahdollisimman laajasti lasten antamaa materiaalia.

Kuvanvalintaprosessin ollessa lähes valmis, käytti työpari apunaan läheisiä ystäviään esitellen heille musiikin, tarinan ja kuvien muodostaman kokonaisuuden. Tästä saatua palautetta hyödynnettiin ja tarinoita ja kappaleita hiottiin optimaalisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Koska työpari työskenteli pitkiä aikoja aiheen parissa, oli vaarana aistien turtuminen. Enää ei kyettykään tarkastelemaan materiaalia objektiivisesti, vaan tarinoiden ja musiikin koukeroihin turtui. Tästä syystä ulkopuolisten korvien ja silmien hyödyntäminen oli työvaiheelle kullannarvoinen apu.

4.3 Tarina sulautuu musiikkiin

Alkeisopetuksessa on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota oppilaan teknilliseen kehitykseen, sillä ainoastaan vankasti ja järkevästi rakennetun pohjan päälle voi rakentaa aukottomasti uutta tietoa. Usein alkuinnostuksessa unohdetaan kuitenkin opettaa lapselle musiikin kauneudesta – tätä puolta pitäisi muistaa harjoitella yhtä intohimoisesti kuin tekniikkaakin. Maailman virtuoosisinkin soittaja tarvitsee musiikilleen sielun ja tarinan. Muuten kokemus jää vajaaksi sekä kuulijalle että soittajalle. (Lhevinne 1972, 39-40.)

Tässä kappaleessa esitellään sävellajeittain musiikin ja tarinan yhtäläisyydet. Tarinoiden kirjoituksessa päädyttiin käyttämään mahdollisimman kuvailevia sanoja ja kerronnallista kieltä. Sen toivotaan osaltaan auttavan lapsen mielikuvituksen heräämisessä ja motivaation vahvistumisessa. Kuten Anttila toteaa kirjassaan *Musiikkiopistopedagogiikan teoriaa ja käytäntöä* (2004, 83), motivoitunut soittaja luottaa itseensä, uskoo kykenevänsä ja tahtoo edistyä soittotaidoissaan. Oli siis erittäin tärkeää huomioida motivaation merkitys. Soittomateriaali pyrkii kuvin ja sanoin motivoimaan lasta tavoittelemaan musiikin kaunista muotoilua ja saamaan musiikin elämään.

C-duuri-kappaleen tarina on täynnä iloisia aiheita. Aurinko paistaa ja ihmiset ja eläimet nauttivat kesäpäivästä lepäilemällä ja leikkimällä. Kappale alkaa fortissimossa. Tarinassa tuolloin ilo ja auringonpaiste ovat korkeimmillaan. Pitkää, koko kappaleen kestävää diminuendoa kuvaa tarinassa auringon kaari ylhäältä taivaankannelta horisonttiin, josta sen valo hiljalleen hiipuu pois ja muuttuu säihkyväksi tähtitaivaaksi. Soittajan tulisi pyrkiä oikean käden pisteellisillä puolinuotteilla tunnelmallisen auringonlaskun verkkaiseen kulkuun, saaden ne soimaan kirkkaasti auringonsäteiden ja tähtien kaltaisena heleänä säihkeenä.

A-molli on edellisen kappaleen inversio. Musiikki alkaa piano pianissimosta, josta hiljalleen nousee fortissimoon. Vakaiden, pisteellisten puolinuottien vaihtuminen oikeasta kädestä vasempaan tukee mollin surullisuutta. Tarinassa pieni tyttö on hyvin suruissaan ja itkuinen ystävien jätettyä hänet leikkien ulkopuolelle. Tytön kävellessä kotiin surullisuus kuitenkin hiljalleen vaihtuu päättävyydeksi. Tätä muutosta musiikissa kuvastaa koko kappaleen kestävä crescendo. Soittaja voi kuvitella vasemman käden pitkien nuottien olevan tytön tasaista askellusta; aluksi kävely on varovaista ja pehmeää, mutta hiljalleen askel tukevoituu. Oikean käden kahdeksasosakuvion ylä-äänät

voi esimerkiksi kuulla iltahämärässä säihkyvinä kastepisaroina tai yön ensimmäisten tähtien tuikkeenä. Lopussa oleva fortissimo tulisi nähdä ennemmin jämäkkänä päättäväisyytenä kuin aggressiivisena, räjähtävänä voimana.

G-duuri koostuu tasajakoisesta kahdeksasosa-asteikkokulusta, joka vaihtelee välillä oikeassa, välillä vasemmassa kädessä. Tarinassa tätä tasaista, kiemurtelevaa kulkua kuvastavat sekä innokas matkaa tekevä käärme että tasaisena nauhana putoava vesiputous. Musiikin viimeisissä tahdeissa kahdeksasosat rauhoittuvat neljäsosiin ja puolinuotteihin. Tarinan lopussa taas rauhoitutaan käärmeen päästyä onnellisena perille päämääräänsä, jossa hän käpertyy kerälle ja nukahtaa. Kappaleen yleisluonne on ilonen ja menevä, jota tarinassa kuvastaa käärmeen tarmokas matkanteko.

E-mollin tarina kertoo Peetu-Pellestä, surullisesta klovnista. Peetu on murheellinen, koska hän kokee omaavansa huonot jonglööraustaidot. Haikea ja pehmeä sointi kappaleessa kuvastavatkin Pellen harmillisuutta, ja suruisat harmoniat helpottavat jo itsessään tunnelmallisen legatolinjan luomista kappaleeseen.

D-duurissa lähdetään alusta asti riemukkaisiin tunnelmiin. Kappale on kirjoitettu esitettäväksi valsinomaisesti, joten siinä päästään harjoittelemaan kepeän soinnin löytymistä. Kappale jakaantuu kolmeen osaan, joista ensimmäinen ja viimeinen ovat lähes identtisiä. Niissä melodia kulkee iloisesti mutta rauhallisesti käyttäen pääasiassa neljäsosanuotteja. Tarina kertoo Kirsin syntymäpäiväjuhlista. Tarinan alussa tunnelma on malttamaton ja odottava, lopussa leikkien päätteeksi rauhoitutaan kakkupöytään nauttimaan herkuista. Vaikka musiikki kappaleen alussa ja lopussa koostuu samoista elementeistä, voi tarinan avulla koettaa hakea niihinkin hiukan eri tunnelmia. Kappaleen väliosa poikkeaa sekä rytmiltään että melodialtaan muusta kappaleesta. Siinä oikean käden neljäsosat muuttuvat vauhdikkaiksi, alaspäin koukkaaviksi kahdeksasosapyrähdyksiksi. Näitä tarinassa kuvastaa syntymäpäivien kunniaksi hankittu suuri liukumäki, jota Kirsi ystävineen laskee innokkaasti alas.

H-mollin esitysmerkintänä on *andante misterioso*. Vasemman käden vain muutamaa kosketinta käyttävä viipyilevä melodia, sekä oikean käden säestyksityksen koostuminen pelkästään tahdin heikoista osista, saa aikaan kappaleeseen staattisen tunnelman, jota koetetaan saada esiin tarinan lumisella maailmalla ja arvuuttelevalla kerronnalla. Oikean käden säestyksen tulisi olla pehmeää, kuin hiutaleiden hento laskeutuminen Lumi Ukon päälle.

A-duuri-kappaleen päätunnelma on kepeä ja leikkisä. Väliosana on dominanttimollissa oleva hidas, raskas *grave*, jonka jälkeen palataan alun veikeään tunnelmaan. Tätä tunnelmien kontrastia kuvaa tarinassa esiintyvän Malla-Mursun liikkeet. Alussa Malla liikkuu kevyesti vedessä leikitellen ja loikkien. Suuren loikan johdosta hän kuitenkin päätyy kuivalle maalle, jossa liikkuminen on huomattavasti vaikeampaa. *Graven* vakavuutta kuvataan myös Mallan murheellisella mielellä, kun hän on epähuomiossa loikannutkin altaan laidan ylitse. Tarinassa Malla pääsee kuitenkin hitaan ja raskaan kulkunsa päätteeksi takaisin altaaseen, jossa palataan alun hilpeään menoon.

Fis-molli kertoo Ronja-tytön hurjista leikeistä tasapainotellessaan kivikasan päällä. Aksentit ja nopeat kahdeksasosakuviot kuvastavat sitä, kuinka Ronjan alla oleva kivitorni huojuu puolelta toiselle. Tahtilaji 2/4 luo omalta osaltaan omanlaisensa karaktäärin kappaleelle tahdin ensimmäisten iskujen nakuttavan kiivaasti tahti tahdilta eteenpäin. Mitä aktiivisemmin aksentit saa soitettua, sitä paremmin kappaleeseen muodostuu selkeä viitekehys sille, kuinka hurjissa leikeissä Ronjan päivä etenee.

E-duuri pitää sisällään suuren tunnelatauksen. Parin rivin mittaisen kappaleen aikana ehditään nauttia tunnelmia kauniista säästä ja rakkauden täyteisestä hääjuhlasta. Tarinassa tutustutaan myös poikkeuksellisen hyväntuuliseen Mörkö Mainioon. Oikean käden tehtävänä on muotoilla melodioita siten, että kuulija kykenisi samaistumaan tarinan sydämellisiin tunteisiin. Vasemman käden rooli on muodostaa pedaalien avustuksella tasainen sointumatto, jonka päälle on helppo rakentaa oikean käden kirkkaasti laulavaa melodialinjaa.

Cis-mollissa kappale aloitetaan pitkällä crescendolla, joka kertausmerkkien jälkeen vaihtuu hiipuvaan diminuendoon. Tätä nousevaa ja laskevaa kaarta kuvataan tarinan aikana tapahtuvilla muutoksilla. Tarinassa yksi muutos on vuorokauden aikana muuttuva valon määrä. Aamulla on hämärä, joka hiljalleen kirkastuu täyteen päivään, josta valo alkaa taas hämärtyä yötä kohti. Toinen muutos tapahtuu sotilaiden vireystilassa ja niiden aiheuttamissa äänissä. Aamulla kaikki ovat väsyneitä ja hiljaisia, mutta aamun edetessä päivään, kasvaa melu ja aktiivisuus sotilaissa. Kun taas siirrytään illan puolelle, vaipuu sotiminenkin takaisin vaimeammaksi ja vaimeammaksi, kunnes se vaihtuu kokonaan yön hiljaisuudeksi.

F-duurin melodiaa kuvastaa tarinassa Hilu-Hiiren kitaran soittelu. Nuotteihin merkityt staccatot on tarkoitus soittaa napakasti ja saada ne kuulostamaan kitaran kielten näppäilyltä. Kappale on tar-

koitus soittaa kahdesti. Tarinassa Hiiri tarjoaa kitaraansa myös ystävälleen, mikä kuvastaa kappaleen kertaamista. Ystävän henkilöllisyys jää tarinassa tuntemattomaksi. Oppilaalla on vapaus itse määrittää oktaavivalinnallaan ystävän olomuotoa soittamalla kertauksen joko matalemmasta, korkeammasta tai samasta rekisteristä.

D-mollissa keskeinen aihe tarinassa on Hilu-Hiiren matkan määränpään pohdiskelu. Vetreä melodia kulkee aluksi vuorotellen oikealla ja vasemmalla kädellä, mutta vakiintuu lopulta oikeaan käteen. Käsien välillä vuorotteleva melodia kuvastaa määränpään mietiskelyä. Melodian siirryttyä lopullisesti oikealle kädelle alkaa myös tarinassa ratketa se, ettei hiiren matkan päämäärä koskaan selviä. Päämäärää tärkeämpää on itse matkan tekeminen. Mollin haikeus, kappaleen toisella rivillä esiintyvät alaspäin kulkevat sekvenssit ja viimeisille nuoteille merkityt fermaatit kuvastavat tarinassa ilmenevää pohdiskelua ja epävarmuutta.

B-duurissa melodia on tarkoitus saada kulkemaan ja soimaan kuin tarinassa mainitun tytön kepeät tanssilliset askeleet. Vasemman käden tasaisena säilyvä säestävä kuviointi kuvastaa paikoillaan istuvan Herra Pöllervön vakavuutta. Vaikka pöllön mieliala pysyykin hieman vakavanpuoleisena, tulee tarinassa ilmi se, kuinka tytön kevyt tanssahtelu saa jopa Pöllervön iloiselle päälle. Kappaleen loppuessa jää Herra Pöllervö odottamaan, milloin tyttö seuraavan kerran viilettäisi ohitse. Koska tarinassa pöllön mielentila on hiukan haaveileva ja odottava, olisikin kappale hyvä saada kuljetettua alusta loppuun kaihoisissa ja rauhaisissa tunnelmissa.

G-mollissa käytetään taas pitkiä crescendo- ja diminuendolinjoja. Tätä nousua ja laskua tarinassa kuvataan sateenkaaren väreillä, kuinka sateenkaari hiljalleen voimistuu ja sitten taas hävinee. Kappale koostuu teemasta ja kolmesta variaatiosta. Oikea käsi kulkee läpi kappaleen samalla kaa-valla. Vasemman käden kehittyminen variaatiosta toiseen muodostaa crescendo-diminuendo-lin-jaa tukevan kaaren. Kappaleen rauhallisuutta tavoitellaan tarinan prinsessan staattisella olemuk-sella ja tarinan haaveilevalla tunnelmalla.

Es-duuri on erittäin rytmikäs ja pirteä kappale. Etuheleet luovat kappaleeseen oman veikeytensä. Tarinassa musiikkia kuvataan iloisella, sateessa loikkivalla hevosella. Hevososen kirmatessa niityllä, sen selkään ropisevat sadepisarat kuvastavat kappaleen teräviä staccatoita.

C-mollissa soittaja saa harjoitella käsien ylimenoja ja etuheleiden soittamista sekä pianossa että fortessa. Kappale soitetaan kaksi kertaa. Ensimmäisen kerran soitettaessa etuheleet kuvastavat

tarinassa ilmenevien saippuakuplien pienten pisaroiden ripsimistä nurmelle. Toisella kerralla etuheleet kuvastavat tarinassa yllättäen syntyneen vesisateen ja salamamyrskyn aiheuttamaa kiirettä. Aluksi tarinassa tunnelma on levollinen, jolloin pianossa soitettu musiikki voi etuheleineen olla leikkisän pirteää. Tarinan edetessä tunnelma kuitenkin muttuu kiivaaksi. Kappaletta kerratessa voi forten soittaa tuhdilla, jopa hieman agressiivisella otteella, ja etuheleet voivat olla hieman hätäisiä, paniikinomaisia pyrähdyksiä.

As-duurissa oleva kappale lähtee käyntiin rauhassa ja haaveillen. Kappaleen alusta mennään kahdeksan tahtia pitkällä ja rauhallisilla soinnuilla. Tempo soittajalle on määritelty hitaaksi. Yllättäen tunnelma muuttuu sähköiseksi ja aktiivisemmaksi. Tempomerkinä muuttuu hitaasta hyvin ripeäksi. Tarinassa tapahtumat etenevät samalla kaavalla. Kuski-Kari ajelee haaveillen täpötäynnä olevan perunarekkansa kanssa. Ajaessaan kuoppaan alkaa hänen lastinsa vierä pitkin tietä. Perunoiden lentelyä ja pomppimista kuvastaa vasemmassa kädessä jatkuvat staccatolliset neljäsosanuotit sekä oikean käden nopeasti liikkuvat kahdeksasosakuviot. Kappale päättyy iloisissa tunnelmissa vakaaseen, koko tahdin kestävään toonikasointuun. Tarinakin päättyy onnellisesti, kun Kuski-Kari saa ystävät avuksensa keräämään perunat takaisin autonsa kyytiin.

F-mollin tarinassa ukkonen jylisee ja karhut tanssivat. Tarinan elementtejä eri tavalla kappaleeseen peilaamalla saadaan eri kuuloisia versioita. Esimerkiksi, kappaleen oikeassa kädessä oleva sointurepetitio voi kuvata joko karhujen tanssista syntyvää tasaista tassujen töminää, jolloin sointujen ylä-äänistä muodostuva hidas melodia on pääasiassa. Vaihtoehtoisesti oikeaa kättä voi kuvata tarinan taustalla jylisevä ukkonen ja vesisade. Tällöin soinnut soitetaan kevyemmin, ja pääosaan nousee vasemman käden yksiääninen satsi. Vaikka kappale kulkee koko ajan f-mollissa, päättyy se kuitenkin F-duuriin. Tarinassa tätä kuvastaa tanssin päätyttyä hiljentynyt metsä, jonne aurinko paistaa iloisesti ukkosmyrskyn jälkeen.

Atonaaliseen kappaleeseen ei liitetty tarinaa, sillä siinä haluttiin jättää soittajalle täydellinen mielikuvituksen vapaus musiikin suhteen. Oppilas voi keksiä kappaleen pienistä motiiveista vaikka jokaiselle oman pienen tarinansa. Tällä haluttiin vahvistaa kappaleeseen kuuluvaa vapautta ja omien mielipiteiden hyödyntämistä.

5 POHDINTAA

Opinnäytetyömme päämäärä ja tavoite olivat alusta saakka hyvin selkeät: kehittää pedagoginen oppimateriaali, jonka avulla lapsi voisi helpommin päästä ilmaisemaan musiikkia ja täten itseään. Tässä kappaleessa kerromme kokemuksiamme materiaalin käytöstä käytännössä ja mielipiteitämme sen toimivuudesta. Pohdimme myös kulkemamme matkan vaikutusta meihin itseemme – minkälaisilla lähtökohdilla lähdimme liikkeelle ja kuinka työmme tekeminen on vaikuttanut meihin.

5.1 Kokemuksia materiaalista käytännössä

Vaikka materiaalia on kyetty testaamaan vasta pienessä mittakaavassa, vaikuttavat tulokset lupaavilta. Testasimme molemmat materiaalin toimivuutta yksityisoppilaillamme, ja lähes poikkeuksetta tarinan esittely sai aikaan muutoksia oppilaan soitossa. Soitattimme oppilailla sävellyksiä joko niin, että tarina oli läsnä kappaleen työstämisen alusta lähtien, tai niin, että tarina esiteltiin vasta tekstin hallinnan jälkeen. Lopputuloksissa ei näkynyt huomattavia eroja, mutta muutos oli äkillisempi ja selkeämpi tapauksissa, joissa oppilas kykeni hallitsemaan tekstin kohtuudella ennen tarinan esittelyä. Koska tarinan tunnelataukset ovat lapselle konkreettisempia ymmärtää verrattuna musiikin sisältämiin tunnetiloihin, oli soittajan helpompi samaistua tarinan käännteisiin ja elementteihin ja ilmentää niiden avulla musiikkia.

Tarinan läsnäolo vaikutti selkeästi oppilaan soittomotivaatioon. Kun tunnista käytetään hetki tarinan kuuntelemiseen, on se itsessään jo normaalista soittotunnista positiivisella tavalla poikkeava tilanne. Tarinoiden läsnäolo sai aikaan aktiivisempaa harjoittelua ja siis luonnollisesti edistyksellisempää kehitystä. Motivoitunut opiskelija on myös tunnilla aktiivisempi ja oma-aloitteisempi.

Soitattimme oppimateriaalin sävellyksiä sekä lapsi- että aikuisopiskelijoille. Pohdimme etukäteen mahdollisia eroja kyseisissä tilanteissa. Kumpi kykenee helpommin omaksumaan tarinan ja liittämään sen oleellisesti musiikkiin, lapsi vai aikuinen? Aihe synnytti aluksi ajatuksia molemmilta kannoilta. Koska aikuisen aivot ja motoriikka ovat kehittyneemmät, voisi olettaa aikuisen kykenevän selkeämmin ilmaisemaan tarinan tapahtumia soitossaan. Toisaalta, lapset ovat kenties enemmän

ajatuksissaan läsnä satujen maailmassa, ja täten tarinan olemassaolo voisi saada aikaan suurempia tunteita myös soitossa. Tällä hetkellä kokemuksemme osoittaa materiaalin toimivan selkeämmin lapsilla kuin aikuisopiskelijoilla. Syyksi tähän pohdimme lapsen spontaanimpaa kykyä heittäytyä mielikuvien maailmaan. Toki täytyy muistaa otoksen olevan suppea, joten emme kykene vielä tekemään yleispäteviä johtopäätöksiä tältä saralta.

Seuraavaksi esittelemme kaksi hieman erilaista tapausta, joissa materiaalia on käytetty soitonopeuksessa.

Oppilas A

Oppilas on ala-asteikäinen ja harrastanut pianonsoittoa noin vuoden. Päätin ottaa ohjelmistoon kokoelmastamme a-molli kappaleen. Tutustuimme tekstiin useamman viikon, ja lopulta oppilas kykeni soittamaan kappaleen tekstin sujuvasti. Soitto oli edelleen mekaanista, eikä kappaleessa esiintyvä pitkä crescendo tahtonut luonnistua, vaikka irrallisina harjoituksina voimakkuuden muutokset ja eri nyanssit eivät tuottaneet ongelmia. Kenties opiskelijalla ei ollut motivaatiota paneutua crescendon toteuttamiseen, sillä jostain syystä läksyä tarkastaessa merkinnän seuraaminen oli aina "päässyt unohtumaan". Musiikin voimistumisella ei siis ollut opiskelijalle mitään merkitystä, se oli vain irrallinen elementti, joka ei istunut itse musiikkiin.

Tekstin sujuessa ilman suurempia ongelmia, päätin esitellä kappaleeseen kuuluvan tarinan oppilaalle. Pyysin hänet istumaan sohvalle mukavaan asentoon, sulkemaan silmänsä ja kuuntelemaan tarkasti. Luin, kuinka Miska kävelee iltahämärässä surullisena kotia kohti. Miskan ystävät olivat jättäneet hänet pois leikeistä, ja tämä oli tuntunut Miskasta todella pahalta. Matkan edetessä Miska pohtii tapahtunutta, ja hiljalleen suru vaihtuu päättäväisyydeksi – Miska aikoi seuraavana päivänä kertoa ystävilleen, kuinka surulliseksi hän tänään tuli! Tarina päättyy Miskan tehtyä päätöksensä ja jatkaessaan päättäväisin ja varmoin askelin matkaansa kohti kotia.

Kun tarina loppui, oli oppilas selkeästi vaikuttunut. Hän ryhtyi heti kertomaan, millä tavalla musiikki hänen mielestään voisi liittyä satuun. Ensimmäisenä hän oivalsi kappaleessa esiintyvän pitkän crescendon kuvastavan Miskan mielialan muutosta: alussa Miska on surullinen, jolloin soitetaan hiljaa pianossa, ja hiljalleen varmuuden ja päättäväisyyden kasvaessa myös musiikki voimistuu. Tämän jälkeen oppilas ryhtyi kertomaan, kuinka tarina auttoi häntä havaitsemaan musiikissa olevat tunnelmat, kuinka "ne tavallaan voi tulla täältä sisältä" ja osoitti rintakehäänsä, ilmeisesti tarkoittaen, kuinka musiikin voi pystyä kuulemaan ja soittamaan suoraa sydämestään.

Hetken juteltuamme tarinan ja kappaleen yhteydestä, pyysin häntä vielä soittamaan sen kerran läpi. Oppilas ryhtyi soittamaan tismalleen samalla tavalla kuin aiemminkin. Soitettuaan kuitenkin ensimmäisen tahdin, hän ikään kuin säikähti ja aloitti alusta. Tällä kerralla nyanssi oli erittäin pehmeä pianissimo, oikean käden ennen mekaanisesti nakuttavat kahdeksasosat soljuivat huomattavasti keveämmin, ja kappaleen edetessä myös päättäväinen crescendo nosti päänsä. Musiikki myös päättyi paljon selkeämpään fortissimoon, mitä aiemmin.

Oppilas selkeästi innostui kappaleesta uudella tavalla tarinan tullessa mukaan. Ensimmäistä kertaa oppilas myös kykeni soittamaan musiikkia ilmeikkäämmin ilman, että esimerkiksi nyanssit vaikuttivat musiikin päälle liimatuilta, opettajan pakottamilta asioilta. Oppilas omien sanojensa mukaan myös piti lopputuloksesta ja itse soittamisesta enemmän kuin aiemmalla soittokerralla.

Oppilas B

Oppilas on aikuisopiskelija, harrastanut pianonsoittoa hieman yli puoli vuotta, musiikkia muussa muodossa kauemminkin. Esittelin oppilaalle h-molli sävellyksemme. Olimme soittaneet kappaletta muutaman viikon, kunnes teksti alkoi sujua katkeamatta. Tällöin pyysin häntä pohtimaan ja kertomaan mielipiteitään kappaleen karaktäärista. Erilaisia adjektiiveja tuli esiin, muun muassa rauhallinen, kaihoisa ja utuinen. Seuraavan viikon läksyksi oppilaalle tuli etsiä näitä elementtejä soittoonsa. Viikon päästä soitossa oli kyllä tapahtunut muutosta, mutta se oli edelleen hieman mekaanista nuottien toistamista. Oikean käden intervallit kuuluivat voimakkaasti vasemman käden melodian yli, jolloin kappaleen kolmijakoisuus ei oikein tahtonut istua oppilaan soittoon. Oppilaalla oli selkeästi vielä hahmottamista musiikin rakenteessa.

Musiikkiin kuuluva tarina kertoo herra Lumi Ukosta, joka seisoo hiljaa hangessa pehmeiden hiutaleiden leijuessa hänen ympärillään. Tarina kertoo hieman pohdiskelemaan sävyyn Ukon olemassaolosta. Luettuani tarinan oppilaalle, juttelimme sen herättämistä ajatuksista. Oppilas kykeni omien sanojensa mukaan hahmottamaan musiikin helpommin tarinan kuulemisen jälkeen. Puhuttuamme tarinassa hiljalleen leijuvista hiutaleista, oppilas löysi niiden ja oikean käden säestyskuvion välisen yhteyden. Puhuimme siitä, kuinka oikean käden säestys voisi olla yhtä pehmeää kuin suuret hiutaleet, jotka laskeutuvat Ukon harteille. Tämä auttoi häntä siirtämään oikean käden soitossaan hieman enemmän taka-alalle, jolloin hän pääsi muotoilemaan helpommin vasemman käden viipylevää melodiaa.

Vaikkei jälkimmäisellä oppilaalla tarinan mukaan tuominen aiheuttanutkaan yhtä radikaalia muutosta oppilaan soitossa ja energiassa, mitä aikaisemmassa esimerkissä, oli sillä silti selkeä vaikutus musiikin hahmottamiseen yhtenä kokonaisuutena. Oppilas myös koki tarinan miellyttävänä lisänä kappaleeseen. Tarinoiden esittely ja sen ja musiikin yhteydestä puhuminen toivat myös soittotunteihin uuden tavan tarkastella musiikkia. Kappaleesta ja tarinasta pystyttiin löytämään paljon toisiaan vastaavia elementtejä. Oli mukava huomata, kuinka innokkaasti oppilaat tarinoiden kuulemisen jälkeen ryhtyivät tutkimaan kappaleitaan. Totta kai toivoimme tarinan ja kuvien auttavan oppilaita ymmärtämään paremmin musiikkia, mutta muutamissa tapauksissa odotuksemme ylittyivät selkeästi. Oppilaat kykenivät löytämään omatoimisesti musiikista uusia ulottuvuuksia ja tapoja ilmaista itseään. Näiden kokemusten myötä toivomme todella, että jonain päivänä oppimateriaalimme saataisiin myös muiden ulottuville ja hyödynnettäväksi.

5.2 Mietteitä prosessista

Näin jälkepäin on hienoa miettiä materiaalin syntymisen lähtökohtia. Idea lähti itämään toisena opiskeluvuotenumme pedagogiikan kurssin ryhmätyöstä keksiä kuvitteellinen musiikkikoulu. Kehitimme Pianokoulu Pikku-Pianistin, jossa opetettaisiin musiikkia satujen ja fantasiamaailman avulla. Kirjassa seikkailtaisiin ritarilinnoja ja merirosvoja kuhisevassa maailmassa. Soittotunneilla matkattaisiin kohde kohteelta maailmaa eteenpäin ja opittaisiin uusia asioita musiikista. Vaikka idea onkin kehittynyt tästä hyvinkin eri muotoiseksi, on satujen liittäminen musiikkiin edelleen työmme oleellisin elementti.

Haastavin vaihe työn tekemisessä oli ilman muuta itse kappaleiden sävellys. Kumpikaan meistä ei ollut aiemmin säveltänyt mitään, lukuun ottamatta opintojemme alkuaikana syntynyttä pienimuotoista invention irvikuvaa. Nyt meillä oli kuitenkin vapaus säveltää mitä vain. Tämä loi kuitenkin yllättävän suuret paineet, ja alkuun pääseminen oli karkeasti sanottuna kankeahkoa. Alun jäähmyden jälkeen työskentelymme kuitenkin vapautui, ja haastavin vaihe muuttuikin yllättäen antoisimmaksi ja opettavaisimmaksi vaiheeksi.

Kokonaisuutena materiaalin luomisprosessi on ollut molemmille täysin uusi kokemus. Sen aikana olemme molemmat oppineet itsestämme uusia puolia ja olemme kasvaneet sekä pedagogeina, muusikkoina että ihmisinä. Oman oppimateriaalin laatiminen on tuonut mukanaan varmuutta soiton

alkeiden opetukseen. Myös lasten kanssa tarvittava heittäytymiskyky ja oman persoonan itsevarma hyödyntäminen opettamistilanteissa on kehittynyt. Pyrkimyksemme kehittää oppimateriaali, jonka avulla lapsi kykenisi henkisesti vapautumaan soittotilanteeseen, on samanaikaisesti saanut aikaan meissä henkisen vapautumisen opettajina.

6 TULEVAISUUDENNÄKYMİÄ

Työskentelymme kirjan parissa on koko ajan tähdännyt siihen, että jonain päivänä se olisi niin opettajien kuin soittajienkin saatavilla. Sävellyskokoelmamme tulevaisuus painatuksen ja myynnin suhteen on kuitenkin vielä avoinna. On mahtavaa, että olemme saaneet ensimmäisen sävellyskokoelmamme kasaamiseen niin paljon tukea ja apua – onhan kirjan valmistaminen ollut haaveenamme jo useamman vuoden ajan. Olemme käyttäneet esikoisteoksemme tekemiseen paljon aikaa ja energiaa, ja tämän vuoksi uskommekin seuraavan teoksen säveltämiseen ryhtymisen olevan henkisesti helpompi prosessi.

Päätimme hakea kirjan painattamiseen apurahaa sävellyskokoelmamme taittamisen ollessa siinä pisteessä, että tuotteesta saattoi jo saada selkeän kuvan. Samalla kun odotimme päätöstä, jatkoimme kirjan kehitystyötä taittajan kanssa. Ensimmäisen apurahan hakeminen ei valitettavasti tuottanut tulosta, mutta vakaa aikomuksemme on hakea ja pohtia eri rahoitusmuotoja niin kauan, että jollain keinolla kirja todella saataisiin markkinoille. Vaikka ensimmäinen apurahahakemus ei ollutkaan tuottoisa, voi tämänkin asian kääntää positiiviseksi: tällä tavalla kirjan muokkaamiseen ja taittamiseen saatiin hieman lisää aikaa. Seuraavaan hakemukseen pystyimme jo liittämään suurempia otteita materiaalistamme. Mietimme aktiivisesti myös vaihtoehtoisia rahoituskeinoja sävellyskokoelmamme painattamiseksi. Yksi vaihtoehto voisi olla esimerkiksi suoraan kuluttajilta tulevat ennakkotilaukset.

Tavoitteenamme on luoda sävellyskokoelmasta kirjasarja, ja seuraava kirja onkin kenties tarkoitus säveltää osana uuden koulutusohjelmamme opinnäytetyötä. Uusi oppimateriaalimme on joko alkeissoittoon perehtyvä tai hieman haastavampia kappaleita sisältävä jatko-osa. Idea säilyisi kuitenkin koko kirjasarjan ajan samana: kappaleet ovat helposti lähestyttävää, materiaalin tarkoituksena on kehittää kykyä itsevarmaan musiikin tulkintaan ja musiikilliset aiheet tulevat suoraan lapsilta ja soittajilta.

Tällä hetkellä meillä riittää töitä toiminimiemme parissa riittämiin. Haaveenamme on kuitenkin jonain päivänä kyetä työskentelemään omassa soitinkoulussa. Ihanne olisi, että oma sävellyskokoelmamme toimisi osittain sen soittomateriaalina. Sen pohjalta opetus olisi erilaista ja yrityksemme

poikkeaisi jo olemassa olevista yrityksistä niin, että liikeideamme olisi kannattava. Tällöin pääsimme toteuttamaan musiikin opetusta itselle sydäntä lähellä olevilla lähtökohdilla ja jakamaan musiikin tekemisen nautintoa laajemmin, mitä yksityisen toiminimen parissa työskentely mahdollistaa.

LÄHTEET

Anttila, M., 2004, Musiikkiopistopedagogiikan teoriaa ja käytäntöä, Joensuu, Joensuun yliopisto.

Grunwald, D., 1997, Anna persoonallisuutesi puhua. Esiintymisen ja esittämisen psykologiaa, Helsinki, Sibelius-Akatemia.

Hanslick, E., 1854, Musiikille ominaisesta kauneudesta. Yritys säveltaiteen estetiikan uudistamiseksi, Tampere, Niin & näin.

Hongisto-Åberg, M., Lindeberg-Piironen, A., Mäkinen, L., 1993, Musiikki varhaiskasvatuksessa. Hip hoi, musisoi!, Espoo, Fazer Musiikki.

Last, J., 1982, Nuori pianonsoittaja, Helsinki, Otava.

Lhevinne, J., 1972, Basic principles in pianoforte playing, New York, Dover Publications.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Lapsen kasvu ja kehitys. Viitattu 21.10.2015, http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/6_7-vuotias/

Niemeläinen, V., 2008, Vapaus soittaa! Monipuoliset työtavat soitonopetuksessa, Turku, Turun ammattikorkeakoulu.

Piha, T. H., 1958, Musiikkikasvatuksen vaiheita, Helsinki, Oy Valistus.

Puutio, M., 2014, "Kuuntele ope, ihana ääni." Kohti luovaa instrumenttipedagogiikkaa, Kokkola, Marjukka Puutio.

Uusikylä, K., Piirto, J., 1999, Luovuus. Taito löytää, rohkeus toteuttaa, Jyväskylä, Atena.

Winnicott, D. W., 1971, Playing and reality, Harmondsworth, Penguin Books.

Satumaiset soittoretket

MUSIIKKIA SADUIKSI

C-duuri

Haluatko melodian kuuluvan oikeassa vai vasemmassa kädessä?
Kokeile, kumpi sopii sinun mielestäsi paremmin.

Aurinko paistoi taivaalla suurempana kuin koskaan. Tämä ihana säätelmä onkin vefänyt pihaille ja puiston nurmille suuret määrät iloisia ihmisiä. Niin ihmiset kuin eläimetkin kellivät auringon valossa. Lapset hyppivät hyppynaruja, potkuttelivat potkulautoillaan ja leikkivät leikkejään. Niin kuin kaikkien päivien, oli tänäkin joskus loputtava. Suuren suuri aurinko alkoi hitaasti painua horisonttiin. Kun viimeinen auringonsäde hiipui pois, oli taivaalle jo ilmestynyt ihana tähtimatto. Tähtijoukkion keskellä molloitti mukkea kuu. Saa nähdä millaisena aurinko nousee taas aamun sarastaessa!

F-duuri

Kerrattessasi kappaletta, voit itse valita, mistä ohjainvalasta sen soitat.

18

Hilu-Hiiri se soitteli kitaraa.
Se soitteli, soitteli, soitteli vaan.
Näps näpy näps, se näppäili,
samalla kun ystävänsä luo kappäili.
Kun hän saapui perille,
hän huusi: "Tervepä teille!
Tahdotkos tuosta koittaa,
vähän mun kitaraa soittaa?"
Ja niinhän se ystävä soitti,
hiukan Hilun kitaraa koitti.
Soittiko korkealta kuin taivaan lintu?
Vaiko möreästi kuin herra karhu?
Kuka onkaan Hilun ystävä tuo,
joka Hilulle niin kauniin musiikin luo?

B-duuri

Andante cantabile

Kirjan lopusta löydät kyseisen laulun myös sovitettuna neljälle kädelle. Voit soittaa sitä esimerkiksi opettajasi kanssa.

Kerran lempioksalla istuessaan, näki Herra Pöllervö perin kummallisen näyn. Yleensä tämän oksan alitse kulkevat ihmiset ovat olemukseltaan kovin hiljaisia ja rauhallisia, jopa tylsistyneitä. Nyt ali viiletti kuitenkin iloinen tyttö. Hän pyörähteli ja faussahteli hyräillen samalla iloista melodiaa. Tyytyväisenä Pöllervö seurasi tytön menoa. Voi minkälaisia piruetteja tyttö tekikään! Tytön viimein kadotessa Pöllervön näköpiiristä jäi hänelle loppupäiväksi hieman kahoisa, mutta muuten oikein onnellinen olo. Aina tästä päivästä lähtien on pöllö istunut oksalla samaan aikaan, joka päivä, odottaen tämän iloisen tytön kirmaavan jälleen hänen lempioksansa alitse.

c-molli

1. *p*
2. *f*

m.s. m.s.

5
m.d. m.s. m.s.

Vaihtoehtoinen soittotapa etuhelleille:
voit soittaa etulyönnin päänoitin
kanssa yhtäaikaa.

Tauno nautiskeli lomastaan. Hän puhalteli saippuakuplia, haivahalle. Niin pienet kuin suuretkin kuplat kiisivät läpi auringonvalon täyttämän taivaan. Tovin leijuttuaan poksahtelivat ne nurmikolle jättäen jälkeensä vain märän läntin. Varoittamatta alkoi taivas täyhtyä tummanpöyhivästä pilvestä. Tauno puhalsi ripeästi viimeiset kuplat ilmoille ja kiiruhti kohti kotia. Harmi kyllä, ensimmäiset sadepisarat ehtivät jo saavuttaa Taunon. "Nyt on kiire, etten vallaan kastu", tuumasi Tauno. Sateen lisäksi ehti vielä kova ukkonenkin yllättää. Sadepisaroiden ja salamoiden vilkkeessä hän kirmasi viimein kotiovestaan sisälle. Onneksi Taunolla on kodissaan takka, johon hän ensiöikseen laittoikin suuren loimuavan tulen. Takan edessä Tauno kuivatteli itsensä siemäillen samalla herkullista kuumaa kaakaota.